

Футбол у Здолбунові

(Продовження.
Поч. у №№ 96-99
за 2016 р.)

1944 рік

У лютому 1944 року радянські війська звільнили Здолбунів від гітлерівських загарбників після майже трирічної окупації. Фронт стрімко переміщався на Захід. У Здолбунові відновлювалось мирне життя, попри подальшу участь країни у кривавій війні. У календарному плані спортивно-масових змагань на серпень-вересень 1944 року, розробленому комітетом у справах фізичної культури та спорту при Ровенському облвиконкомі, в розділі «Футбол» було зазначено такі заходи: проведення футбольних матчів у містах нашої області та розіграш кубка області з футболу.

Другого вересня 1944 року голова обласного комітету у справах фізичної культури і спорту Овчаренко затвердив положення: «Розіграш області по футболу з 17 вересня 1944 року». Згідно з цим положенням, у командах мало налічуватись не більше 18 гравців. Команда-переможець нагороджувалась перехідним призом, а її гравці - дипломами. Звісно, нині це положення може видатись дещо примітивним. Якщо ж врахувати всі обставини того часу, то цінність і актуальність його

ває у ворота динамівців третій м'яч. Незважаючи на завзяту оборону «Динамо», спартаківці насідають і далі. В результаті успішного прориву тов. Бальцеровяка вони забивають 4-й м'яч. Гра закінчується з рахунком 4:1 на користь «Спартак». Кубок Ровенської області по футболу заслужено оформила команда «Спартак». Варто відзначити добру гру спартаківців - Бальцеровяка та Філіповича і динамівця Єлісеєва. Вміло судив гру республіканський суддя І-ї категорії капітан Малярський. Ф. БАШТА. К. ПЕТРУЩАК».

З інших матеріалів тогочасної періодики маємо звіти про матчі в Костополі між місцевими командами «Спартак» і «Зеніт», рівненським «Динамо» та костопільським «Спартаком», командами Гощі та Мізоча, армійськими командами Рівного та ін. Рівненській «Динамо» і «Спартак» мали по дві команди. Доказом цього є не лише протокол фінального матчу, де вказані перші команди, але й протокол півфінальної зустрічі «Спартак»-«Динамо» 2 від 21.09.1944 р. та заявка команди «Динамо» 2, що зберігається в фондах архіву. Згаданий протокол дає змогу визначити, хто з трьох братів Філіповичів став першим володарем кубка нашої області. А

Борис Антонович ТАДЕУЩУК.

лом для розвитку та популяризації футболу.

Відбувся розіграш кубка області по футболу, можна стверджувати, що вже традиційно. Змагання проводились відповідно до «Положення розіграшу по футболу на кубок області з 25 вересня 1945 року», затвердженого Ровенським обласним комітетом у справах фізичної культури та спорту. Відмінність від змагань, проведених у 1944 році, полягала в кількості заявлених командах гравців. У 1944 році - не більше 18 осіб, а в 1945 році - 15. Звичайно, рівень проведення змагань, порівняно з попереднім роком, покращився. Збільшилась кількість команд-учасниць розіграшу і, відповідно, розширилась географія проведення матчів. Нині знаємо про результат од-

цікавий документ. Це список збірної команди області з футболу для участі в республіканській спартакіаді. Згідно з ним, у складі футбольної збірної області фактично всі гравці «Динамо».

Цінними та цікавими в інформаційному плані є дві заявки - рівненської та здолбунівської команд «Локомотив», де прізвища п'яти гравців відмічено позначками. Пояснення цього знаходимо при вивченні заявки команди «Локомотив» Здолбунов. Ці п'ять гравців з нашого міста - Б. А. Тадеушук, М. А. Геллер, А. П. Парфенюк, Н. П. Кузьминець та В. П. Юшкевич - грали практично за дві команди в сезоні. Справа в тому, що команда рівненського «Локомотива» виступала на кілька «фронтів». Зважаючи на відомчу приналежність до одного спортивного товариства, кращі здолбунівські футболісти були задіяні в іграх за рівненську команду. Цільком закономірною є й їхня присутність у складі обласної збірної. Спортсмени ці були справді кращими гравцями та лідерами на футболному полі.

Невідповідність же у заявках та протоколах персональних даних окремих футболістів, зокрема дат народження насамперед «здолбунівської п'ятірки», пояснити можна просто: згідно з тогочасними ре-

ність і актуальність і беззаперечна.

Найціннішою, на нашу думку, знахідкою є документ з Державного архіву Рівненської області - протокол фінального матчу на кубок області з футболу в 1944 році. Цінним доповненням до протоколу є звіт про цей матч, опублікований у газеті «Червоний прапор» за № 111 (651) від 26 вересня 1944 року: «**ФУТБОЛ**. 24 вересня на Ровенському міському стадіоні відбувся цікавий футбольний матч. У фіналі змагання на першість на кубок області по футболу зустрілись команди «Спартак» і «Динамо» (Ровно). Гру розпочинає «Спартак». На 7-й хвилині гри спартаківець Філіповіч відкриває рахунок. Вражені таким початком динамівці, напружують зусилля. Гра переноситься під ворота «Спартака». Рахунок вирівнюється 1:1. «Динамо» наступає далі. Але противник раптово проривається до воріт «Динамо». Ігрок Бальцеровяк використовує гарно поданий корнер і забиває другого м'яча. Перший тайм закінчується з результатом 2:1 на користь «Спартака». Після перерви ініціатива на короткий час знову на стороні динамівців. Однак після десяти хвилин аж до кінця матчу знов помітна перевага «Спартака». Швидка і гарна гра лівого крила завершується успіхом: гравець Філіпович легко вби-

рем кубок нашої області. Це наймолодший з братів Клим. У «Спартак» він був найдосвідченішим, адже ще в 20-30-х роках грав у відомих польських командах Рівного.

Основний підсумок футбольного сезону 1944 року - це відродження футболу. Головним досягненням, безумовно, стало проведення першого в післявоєнний період розіграшу кубка Рівненської області по футболу, володарем котрого стала команда «Спартак» 1.

1945 рік

Рік перемоги, 1945-й, означився поживленням діяльності у всіх сферах. Країну відбудовували, відновлювали та розвивали. Відроджувався й спорт, зокрема футбол. Так, уперше було проведено спартакіаду області з літніх видів спорту, в числі яких був і футбол. Уперше відбулись змагання на першість області з футболу. Вперше було сформовано футбольну збірну області, яка взяла участь у республіканській спартакіаді.

Крім того, в той період паралельно проводились ще й першості спортоваристів за участю тих же команд, що і в усіх видах змагань з футболу. Отож, цілком закономірно, що в багатьох товариствах існувало одразу по дві команди (команда 1 і команда 2), які їх представляли. Це також було вагомим стиму-

лом з півфінальних ігор. Ось, як описувала цю подію здолбунівська районна газета «Нове життя» в № 50 (56) від 30 вересня 1945 року: «**ЗМАГАННЯ НА ПЕРШІСТЬ ПО ОБЛАСТІ**. 27 вересня на Здолбунівському міському стадіоні відбулись півфінальні змагання на першість області по футболу між командами Дубна і Здолбунова. Гра проходила дуже жваво, в напруженому темпі. Матч закінчився перемогою дубнівських футболістів з рахунком 4:2. **М. СКУЛЬСЬКА**».

Другий фіналіст, а відповідно і володар кубка, нам не відомий. З даними щодо чемпіона області ситуація відносно краща. Завдяки матеріалам Державного архіву Рівненської області знаємо команду-чемпіона Рівненщини 1945 року та прізвища її гравців. Згідно з наказом № 46 Ровенського обласного комітету в справах фізичної культури і спорту при Ровенській облраді від 1 вересня 1945 року «Про підсумки обласної спартакіади 1945 року» звання чемпіона області по футболу виборола команда «Динамо» Ровно. Ось її склад: Суржик (капітан), Доброкатов, Прокоф'єв, Ісаєв, Яхонтов, Єлісеєв, Сергін, Лякутін, Донін, Мазенков, Лукашев, Селєзньов, Плодудхін, Томах, Лутьзічов. Закономірність перемоги команди «Динамо» в першості області підтверджує один

гламентами та положеннями, гравець міг виступати за одну команду. Тож під час перевірки заявок цих гравців представляли як братів, старшого і молодшого, або однофамільців. А по-футбольному це була чиста «підстава».

На той час з цим явищем теж боролися, й робили це у досить оригінальний спосіб - у протоколах матчів гравці ставили особисті підписи. Якщо сучасне покоління вважає, що це було примітивне рішення, нехай перечитає спогади політ'язнів сталінського періоду, тоді стане зрозуміло й логіка тодішніх футбольних функціонерів. На щастя, ця система не спрацювала на сто відсотків. По-перше, завдяки дійсно всенародній любові до футболу та порядності футболістів того часу. По-друге, мабуть, через те, що народ втомився від сталінського порядку і на вже підсвідомому рівні боровся з тоталітарною системою.

Таким був місцевий футбол 1945-го. Дуже шкода, що маємо так мало футбольних матеріалів того часу.

(Далі буде).

**Юрій МЕЛЬНИК,
Володимир МОРОЗОВ.**

Примітка. У цитатах, назвах документів і змагань, написанні прізвищ збережено автентичний текст.

Футбол у Здолбунові

(Продовження.
Поч. у №№ 96-99
за 2016 р., № 3-4).

1946 рік

Третій післявоєнний сезон був відносно насиченим футбольними подіями. Всесоюзний комітет в справах фізкультури і спорту розширив третю групу до 119 команд, у тому числі до 36 команд від УРСР. Чемпіон Ровенської області 1945 року, команда «Динамо» (Ровно), виступала у третій групі, де посіла останнє місце.

На рівні області теж запровадили новачки. У положенні про розіграш кубка Ровенської області з футболу на 1946 рік було зазначено ще два ігрових види спорту - волейбол і баскетбол. Це засвідчує, що футбол на той час був традиційно пріоритетним видом спорту, і на базі його розвитку «просували» й інші види спорту. Положення 1946 року відрізнялося від попередніх не тільки включенням двох додаткових видів спорту, але й розширенням форми заявки. Крім спортивних даних, у неї вносили інформацію про місце роботи та партійність. Тодішня влада намагалася контролювати спорт цілком, і футбол не був винятком.

Нині ми не маємо даних про всі результати сітки розіграшу кубка області. У періодиці того часу мало матеріалів про хід розіграшу. Але основний підсумковий матеріал нам вдалося відшукати. У газеті «Червоний прапор» № 184 (1133) від 17 вересня 1946 року в статті «Фінальна зустріч на першість» подано звіт про фінал кубка області. Фінальна зустріч між командами «Локомотив» (Ровно) і «Динамо» (Дубно) відбулася в Ровно на стадіоні «Локомотив» 15 вересня 1946 року. Завершилася вона з рахунком 4:2 на користь «Динамо» (Дубно). Голи забили: «Динамо» - Власов, автора не вказано, М. Ісаєв, М. Ісаєв. «Локомотив» (Ровно) - Мілятин, Молчановський. Судив гру Гордій Філіпович (Здолбунов).

Цікавим та важливим доповненням до цього матеріалу є документ з фондів Державного архіву Рівненської області - наказ № 31-а від 22 вересня 1946 року Ровенського обласного комітету в справах фізичної культури і спор-

ту. Згідно з цим документом, команду «Динамо» (Дубно) нагороджено перехідним призом та премією в сумі 1500 карбованців. Футболісти команди отримали цінні подарунки. Команду «Локомотив» (Ровно) було відзначено грамотою Ровенського обласного комітету в справах фізичної культури і спорту, гравці також отримали цінні подарунки.

Головна команда області того часу, чемпіон 1945 року «Динамо» (Ровно), брала участь у чемпіонаті СРСР в третій групі. Футболісти грали у західній групі. Нині результати всіх матчів команди невідомі, але підсумкова таблиця основного турніру восьмого чемпіонату СРСР, 18 чемпіонату УРСР міститься в першому томі книги «Хроніки львівського футболу» (автори - Богдан Люпа, Ярослав Грисьо, Іван Яремо). Відповідно до неї команда «Динамо» посіла восьме місце.

Не поталанило динамівцям і в матчах на Кубок УРСР. У третьому колі «Динамо» (Львів) перемогло «Динамо» (Ровно) з рахунком 7:1. Для команди цей сезон був явно невдалим.

Натомість команда «Локомотив» (Ровно) провела цей сезон на високому рівні. Про це свідчать результати матчів упродовж усього сезону. Впевнені перемоги над одноклубниками з Тернополя, Баку, Москви дали змогу дійти до півфіналу Всесоюзної першості ДСТ «Локомо-

тив». На жаль, у півфіналі в Москві наші футболісти поступилися команді «Метрострою» з рахунком 5:1.

Та попри поразку, це, без сумніву, був успіх рівненської команди. Увійти до четвірки кращих команд СРСР, навіть у ДСТ «Локомотив», - це досить вагомє досягнення.

Закономірно, що сезон був успішним і для здолбунівської команди «Локомотив», про це, зокрема, свідчать матеріали преси того часу. Найповнішу інформацію знаходимо у газеті «Ковельський залізничний» від 24 травня 1946 року в статті «Встреча команд «Локомотив» и «Зенит»: «В воскресенье, 19 мая, в Здолбуново состоялся футбольный матч между командами «Локомотив» (Здолбуново) и «Зенит» (Львов). Матч закончился со счетом 3:1 в пользу железнодорожной команды «Локомотив». Команда «Локомотив» в текущем сезоне провела 7 футбольных встреч, из них, кроме львовской «Зенит», с двумя командами г. Луцка - «Спартак» и «Динамо». Во всех встречах локомотивцы выходили победителями. Особенно отличаются в команде капитан команды т. Парфенюк, футболисты тт. Подгурский - шофер дистанции связи, Мазжек - ученик класса железнодорожной школы и другие». (Автентичність тексту збережено). Тоді Здолбунівський залізничний вузол входив до складу

Ковельської залізниці. Її створили у 1944 році. Проіснувала вона до 1952-го, коли її ліквідували, а виробничі підрозділи Ковельської залізниці увійшли до складу Львівської.

Прізвища гравців команди, які згадані у статті, частково пояснюють закономірності її успіху. Парфенюк та Подгурський - досвідчені і яскраві гравці, відомі ще за виступами за польські команди 30-х років. Мазжек - представник молодого покоління. Тобто підтверджується класичне правило формування класної команди: сплав досвіду та молодості. На жаль, у пресі тих часів більше не згадують прізвища здолбунівських футболістів, але, поза сумнівом, так звана «здолбунівська п'ятірка» збірників області 1945 року (Тадешук, Геллер, Парфенюк, Кузьминець, Юшкевич) теж грала за команду.

Відомі матчі команд Здолбунова і їх результати у сезоні 1946 року:

«Локомотив» (Здолбунов)-команда «В.Ч.» - 3:0 (2:0).

«Локомотив» (Здолбунов)-«Зеніт» (Львів) - 3:1.

«Локомотив» (Здолбунов)-команда «В.Ч.» - перемога «Локомотива».

«Локомотив» (Здолбунов)-«Спартак» (Ровно) - 4:0.

«Спартак» (Ровно)-«Локомотив» (Здолбунов) - 0:1.

«Локомотив» (Здолбунов)-«Зеніт» (Ровно) - 3:3.

«Локомотив» (Ровно)-«Локомотив» (Здолбунов) - 7:2.

«Локомотив» (Здолбунов)-«Спартак» (Луцьк) - 3:1.

Знакові події футбольного сезону 1946 року:

«Динамо» (Дубно) - володар кубка області 1946 року.

«Локомотив» (Ровно) - півфіналіст першої ДСТ «Локомотив» СРСР.

Юрій МЕЛЬНИК,
Володимир МОРОЗОВ.

(Далі буде).